

סוכה פרק ראשון סוכה

יג.

עין משפט נר מצוה

פא א ב מיי שם הלכה
ב טושי"ע שם סעיף
 ד:
פב ג מיי פ"ה מהלכות
 סוכה הלכה יא
 [טושי"ע א"ח שם סעיף
 טו]:
פג ד טושי"ע א"ח סימן
 מע סעיף ה:
פד ה מיי פ"ח מהל'
 פרה הלכה ה:
פה ו ז שם הלכה ד:

לעני רש"י

פ"א, י"ג.

רבינו חננאל

רבינו חננאל (המשך)
ה'ש"ס אבי במדיותא
 דאגמא ואמר כל שנתנה שמו
 קודם מתן תורה, ובאתה תורה
 והקפידה עליו וחושי' לו. סבר
 אביי שאין עליו לידוק בדוקיא
 חזלא בדבריהם ששנתנו שמו
 קודם מתן תורה ובאתה תורה
 והקפידה עליו וקרא שמו פ"י
 בתורה, כשנתנה ששנתנה איליו
 ולא קרא בשם האשון. כגון
 זה וחושיו לשם לוי ואין
 כשר אלא שנקרא שמו. ודבריו
 ששנתנו שמו אין אנו יודעים
 אותן אלא זה ורבותיו הודיענו
 שלא נשנו שמו, ובשמושה
 באלוסופות בחורין (ש"ל וכו').
 אמר רב חסדא אגד בחד
 לא שמיא אגד כדאמרן,
 שלשה הוי איגוד, שנים
 מהלוקת, רבנן סברי הוי
 איגוד ור' יוסי סבר
 לא הוי איגוד. דכתיב
 ולקחתם אגרות אוזב,
 וכתיב ולקח אוזב וטבל
 בכמים, וילפינן לקחת
 אוזב (א) מלקיחת אוזב,
 כלומר דבעינן איגוד, ותנן
 במסכת פרה פרק י"א
 מצות אוזב שלשה קלחים,
 ובהן שלשה גבעולים, ר'
 יהודה אומר של שלשה
 שלשה אוזב שיש בו
 ג' קלחים מפסגו ואגודו.
 פסגו ולא אגודו, אגודו
 ולא פסגו, לא אגודו ולא
 פסגו [כשרן]. ר' יוסי
 אומר שלשה גבעולים,
 שירים שנים, וגרדומי
 כל שהוא, ואוקימנא לר'
 יוסי ג' גבעולים לעכב,
 רבנן למצוה שלשה ואם
 ישנה שנים כשר. כדנתיב
 אוזב לרבנן תחלתו שנים,
 ושיריו אחד כשר, ואינו
 פסול אלא עד שיהא
 אחד כשיריו, ירושלמי אין
 חבילה פחות מכ"ה.

(א) מד רבנו נחלא דגריס
 דכתיב אבי דגם כתיבין אין
 מסככין ודלא בני דילן וי"ע.
 (ב) כתיב' להן ג' העתק
 פירוש זה הסתיר לטובין ונכתב
 שם "זו מלכותי מצד הדק".
 ולכא' אינו מתאם לנשנו
 על רבינו ומהו יומי שזו
 פירוש שנתן [ולכן נכתב
 זאת שנתן] ויש לענין סוכה.
 (ג) נחלא י"ל לקיחה לקיחה
 מהתם לומר וכו'.
 (ד) נחלא י"ל שנים אין
 נקראים אגודה לפיכך פסולין.

אפקותא דדיקלא. מואל הדקל כשהוא סמוך לקרקע יולאין
 זו דוקרנין הרבה קציב ווע"ג דלאגדי שהם מחוזרים
 בענפי האילין יחד כך פירש בקונטרס ואין זה אלוותא דדיקלא דפרק
 כל שעה (פסחים דף לט. וס) דהוא עשז בגדל קציב הדקל ויולאין
 זה משום מדרב ואי מן הדקל הוא

לא אמר התם מה מצאנו מה הזרעים
 ואפשר דליינו ערקבלין דסוף עושין
 פסין (עירובין דף טו:) דמפרש התם
 בגמרא אלוותא חריותא ופי' שם
 בקונטרס שהוא קציב הגדל קציב
 הדקל וזריך לומר דמין זרע הוא
 ומיהו מדמתן צפרק לולב הגזול (לקמן
 דף לו:) אין אגודים את הלולב אלא
 צמינו ואמר רבא צמירא אפילו צביב
 ואפילו צביקרא דדיקלא שמע מינה
 דאין זה עשז אלא מן הדקל עצמו
 הוא ואין זה ערקבלין:

מרריתא דאגמא. פי' בקונטרס
 חזרת של אגס ואין
 משמע על צפרק כל שעה (פסחים דף
 לו.) דלמרינן רבינא אשכמיה לרב
 אחא בריה דרבא לרבא דהוה מחור
 אמריתא אמר ליה מאי דעמיך אי
 משום דמריי טפי והאנן תנן חזרת
 אלמא אין זה חזרת אלא מין אחר
 הוא ששמו מרריתא וש ממנו שמגדל
 צאגס ושורש שלו נקרא תיעה צפרק
 אלו טרפופ (חולין דף נט. וס) מאי
 תיעה עיקרא דמרריתא:

משום דשכיחן באגמא. כי האי
 גוונא משני רבא פרק
 אלו טרפופ (חולין דף ס:) גבי תורין
 של רבא' ואכיי נמי אף על גב
 דמשני הכא והתם שינוי אחרני מכל
 מקום מודה לרבא דהא צפרק אומי
 ואת צנו (שם דף פ.) מכשירין עזי
 דחלאל לגבי מרריתא:

בשרש שמיא אגד. תימיה
 דצמסכת אצות (פ"ג
 מ"ו) משמע דפחות מחמשה לא שמייה
 אגד דמתן עשרה שיוצנין ועוסקין
 בתורה שכינה ציניהן שנאמר אלהים
 נצב בעדת אל ומנין אפילו חמשה
 שנאמר ואגודתו על ארץ יסדה ומנין
 שאפילו שלשה שנאמר בקרב אלהים
 ישפוט ואית ספרים דגרסי איפכא
 דחמשה נפקא לן מצקרב משום
 לאעדת דרישיה דקרא קאי וכלשון
 בקרב משמע אמנע כלומר כתיב ענה
 דהיינו חמשה ישפוט ושלשה נפקא לן
 מואגודתו על ארץ יסדה וצפ"ק

דצרכות (דף א.) לא משמע כן דלמר התם מנין לעשרה שמתפללין
 ששכינה ציניהן שנאמר אלהים נצב בעדת אל ומנין לשלשה
 שיוצנין דצין ששכינה ציניהן שנאמר בקרב אלהים ישפוט ולגירסא
 קמייתא יחא ושמה דאף על גב דבעלמא חשיבא אגודה צלשה
 האי קרא דואגודתו על ארץ יסדה לא מיתוקס אלא דחמשה משום
 דכתיב אף די יסדה ארץ וצ"ד יש צה חמש אצבעות:
מצות אוזב שרש קלחים. גבי אוזב דפרה לא כתיב אגודה
 אלא גבי אוזב דפסח מנריס כתיב וצפ"ק (פרשת קתת)
 יליף צ"ש לקיחה לקיחה מה להלן שלשה דאין אגודה צפחות
 משלשה אף כן שלשה ורבנן דלא ילפי לעיל גבי לולב לקיחה
 לקיחה דמכשרי אגוד קצברי דמאזוב לאוזב נאמרה גזרה
 שזה ותימיה דאי גזרה שזה היא הא קמני סיפא דהך משנה צפוק
 פרק אחד עשר דפרה לא אגדן כשר ומ"ש מלולב לרבי יהודה דתינא
 אגוד כשר שאינו אגוד פסול משום דיליף לקיחה לקיחה:
ובהן שרש גבעולין. גבעול אחד לכל קלה וקלה דאי שלשה
 לכל קלה וקלה אס כן היינו ר' יהודה דתני סיפא ר'
 רבא (פ"ח מ"ט) אלא שהגמרא קצרה: **וגרדומין בל שהוא**. צפרק
 המכלת (מנחות דף לה:) דלאמרי צני רבי חייל גרדומי מכלת כשרין וגרדומי אגב תכלת אגב כשרין נקטו אגב דגרדומי אוזב מתינא
 דמשנה היא צמסכת פרה (שם) אי נמי משום אוזב דמאורע איצטרך:

דפרי ריחיהו. מצאיש ריחם: **היומי והיג**. מיני סנה: **דנפרי**
טרפיהו. נושרין עלין שלהן: **אפקותא דדיקלא**. מואל הדקל
 כשהוא סמוך לקרקע יולאין זו דוקרנין הרבה קציב ווע"ג
דאגדי. שמתחבין ענפי האילין יחד ודמי לחבילין דלמנן אין מסככין
 צה: **ואע"ג דהדר אגוד להו איהו**.
 הענפים של מצלה כדי להשכיב מפני
 שמתפללין לכאן ולכאן וקופיין למעלה
 ואין סותמים הנקב: **אגד נחד לא**
שמיא אגד. כל דבר יחיד המחובר
 יחד ואגודו צפני עצמו אינה אגודה
 עד שיתן דבר אחר עמו ויאגדס יחד:
דוקרי דקני. כעין אפקותא דדיקלא
 אלא שזה של קניס וזה של דקלים:
קניס ודוקרניס. משמע תרי מילי
 ודוקרניס כמו יחפור צדק (צ"ה דף

ג.) פל"א צלע"ו: **קניס של דוקרניס**.
 שיואלים בגזעם כמין דוקרניס הרבה:
מסככין צבן. ולא משווין להו
 כחבילה: **מרריתא דאגמא**. חזרת
 של אגס **אוזב**. לא היכא דכתיב
 אוזב רבינא בר שילא הני דוקרי דקני
 שיש לו שם לווי. הכל נמי מרוב
 כתיב ולא מרריתא דאגמא דהוא שם
 לווי: **כל שנשטנה שמו קודם סמן**
סורה. שיש צו מכמה מיינן וכל
 אחד שם לווי לו כמו אוזב כוחלית
 וקודם מתן תורה היה זה שמו וצאתה
 תורה והקפידה שכתוב צמיה מקומות
 אוזב ולא נכתב צמיה מן אף אחד
 משמות הללו ש"מ אסתא אוזב פחד
 רחמנא: הני מרריתא לא נשטנה
 שמש קודם מתן תורה וכשניתנה
 תורה לא היו קרויין אלא מרוב סתם
 וכשהזכיר מרורים אף זה היה
 צמשה: **לא שמיא אגד**. לא לענין
 צבילה לסקך ולא לענין אגודת
 אוזב: **שלשה קלחים**. שרשין: **ובן**
שלשה גבעולין. גבעול לכל קלה.

גבעול הוא קנה האמנעי שהזרע
 צראשו כקצוס ופשתן: **רבי יוסי**
אומר. לקמן מפרש פלוגמיהו:
שיריו. אס נפל האחד לאחר זמן
 שיריו כשרים צשנים: **גרדומי**.
 כשמוין צו פעמים הרבה מתוך
 גבעוליו רכים משתברים וכל שהוא
 המשמייר באגודה כשר וצלנד שימיר
 מכל אחד ואחד כל שהוא שמהא שם
 אגודתו קיימת: **קא סלקא דעסיה**.
 דהא דלמר רב סלקא שנים מחלוקת
 רבי יוסי ורבנן הכי מפרש פלוגמיהו
 והכי שמעינן לה דמדשיריו שנים לר'
 יוסי תחילתו נמי שנים דיעבד: **למאור**. לכתחילה: **ומדריזי יוסי**.
 צני שלש מיהא למאור מכלל לרבנן דלאמרי שלשה לעכב דאי אינהו
 נמי למאור ולא לעכב מאי אחא רבי יוסי לאפילוגי ומאי מחלוקת
 דקאמר רב חסדא לרבי יוסי שמייה אגד ולרבנן לא שמייה אגד: **אוזב**
שחילתו שנים. פסול וכן אוזב שלשה ונפלו שנים מן האגודה
 ונשמייר אחד פסול: **ואינו כשר כו'**. כלומר אין תחילתו כשר אלא
 צלשה דצזרי מהכי לאו אגודה היא ואין שירים כשרים אלא צשנים:
אופוך. סברא יידן דלמנן לעיל קא סלקא דעמיה דנפרשה לרב
 חסדא הכי דלר' יוסי שלשה לעכב כדמפרש הכא צדאיה ומכלל דשלשה
 (א) (לרבנן) שנים רבי יוסי (דקאמרי למאור ולא לעכב: **והסניא**.
 בניחותא: **לרבנן** לא גרסינן. שאין זו לשון גמרא ומיהו על כרחך
 רבנן קאמרי לה דהא ר' יוסי שלשה לעכב שמעינן לה: **אוזב שחילתו**
שנים. כשר: **ושיריו אחד**. נמי כשר: **ולא פסול**. דתחילתו עד שיהא
 אחד. וקס"ד דסיפא נמי הכי מפרשא ואין שיריו פסולים עד שיהא
 אחד ולהכי פריך שיריו אחד סלקא דעמיך ליפסול והא קמני כשר:
 אלא

יהודה אומר שלש על שלש ומשנה זו שניה באורך צמסכת פרה
 המכלת (מנחות דף לה:) דלאמרי צני רבי חייל גרדומי מכלת כשרין וגרדומי אגב תכלת אגב כשרין נקטו אגב דגרדומי אוזב מתינא
 דמשנה היא צמסכת פרה (שם) אי נמי משום אוזב דמאורע איצטרך:

(א) חולין סב: פרה פ"ח
 מ"ז פרי"ב פ' חקת נעשים
 פ"ד מ"ו. (ב) ופי' אוזב
 שיש בו צעק כמו חבל. פרוך
 ערך חבל ג, (ג) שבה קט:
 פרה פ"ח (מ"ט ע"ג),
 (ד) צמ"א: (ה) חזקוני, (ו) ז"ל
 דלר' יוסי שמע לרבנן.

הגהות הב"ח

(א) גמ' שיקר לה עיקר:
 (ב) שם רבי יוסי אומר אוזב
 שתחילתו: (ג) שם
 והמלא אוזב שתחילתו:

גליון הש"ס

נבטא שנים מהלכות
 ר"י ורבנן כו'. לא זכירי
 להינן מה רחיק מתממים
 מדמכשירין דיעבד דמקרי
 אגד הא צלל אגוד כלל
 גבי סבר דיעבד דמקרי
 צמתיי ולא פסקו ולא אמרין
 כשר. ובמא' קניס דלמנן
 כשר וכו' וכתיב הובא
 צמתיי דהגוי' הוי רק
 אסתמכה א"כ רק למאור
 יהיה אף שיהיה כיון דלא
 אגודו כשר ליעבד מהינן
 נשמע דלאגד שנים שמייה
 אגד וצ"ע:

מוסף רש"י

אוזב ולא אוזב יון. וכל
 אלו מין אוזב אין אלא
 שיש להן שם לווי (חולין
 סב.) מצות אוזב שלשה
 קלחים. ללגורה כתיב
 ואין אגודה פחות מ',
 ובהן שלשה גבעולין.
 בכל קלה ג' גבעולין, קניס
 דקיס נענין על קנוס
 (שבט קס).

רבינו חננאל

(א) היזמי והיגי, מיני
 קוצים הם. כיון שמשנת
 ומתיבשין נושרין עליו
 על המטעמים ועליהם
 עצמם, ולפיכך אמרו אין
 מסככין בהם, מחשכין
 דלמא נקטה דעתיה
 מיניהו ונפיק ושיבקי
 לסוכה. אפקותא דדיקלא,
 פירוש הצואר של דקל
 שנחתך מן הדקל והחריות
 עמו דבוקים, מסככין
 ולא גורדין משום חבילות,
 דהני אגדתא אגוד
 בדי שמים הוא, כלומר
 בדין כן הוא. ור' יוסי
 שחזור האגוד, אין
 דומין לחבילות האגודין,
 מפני שכל החריות הללו
 שיעקור באפקותא כאחד
 מהן חושבין, וקיימא לן
 אגד בחד לא שמייה אגד.
 דוקרני דקני, עיקר הקניס
 שנחלש ויש בהן קניס
 הרבה דבוקים בעיקרן,
 מסככין בהן. ריגם כוין
 האפקותא. כיון שהזכיר
 שמועות של בחד סדא
 משמיה דר' אבובא אז
 רב שילא, הוכיר נמי
 מרריתא והאזוב שיש לו
 שם לווי פשוטה היא.